

PRIJATEL.

Znanost razšerjüvajoče slovenske novine.

Odgovoren réditel: AGUSTICH IMRE.

4. leto.

Pétek, 15. marc.

Buda-Pešt, 1878.

«PRIJATEL» izhaja vsaki mesec 1-i i 15-ti dén.
Napreplača na štrtnjek leto zadene 60 krov.

Broj 6.

«Priatelj»-a slišajoča pisma i penezi napreplače se
naj na imé réditela pošlejo vu Buda-Pešt «országház».

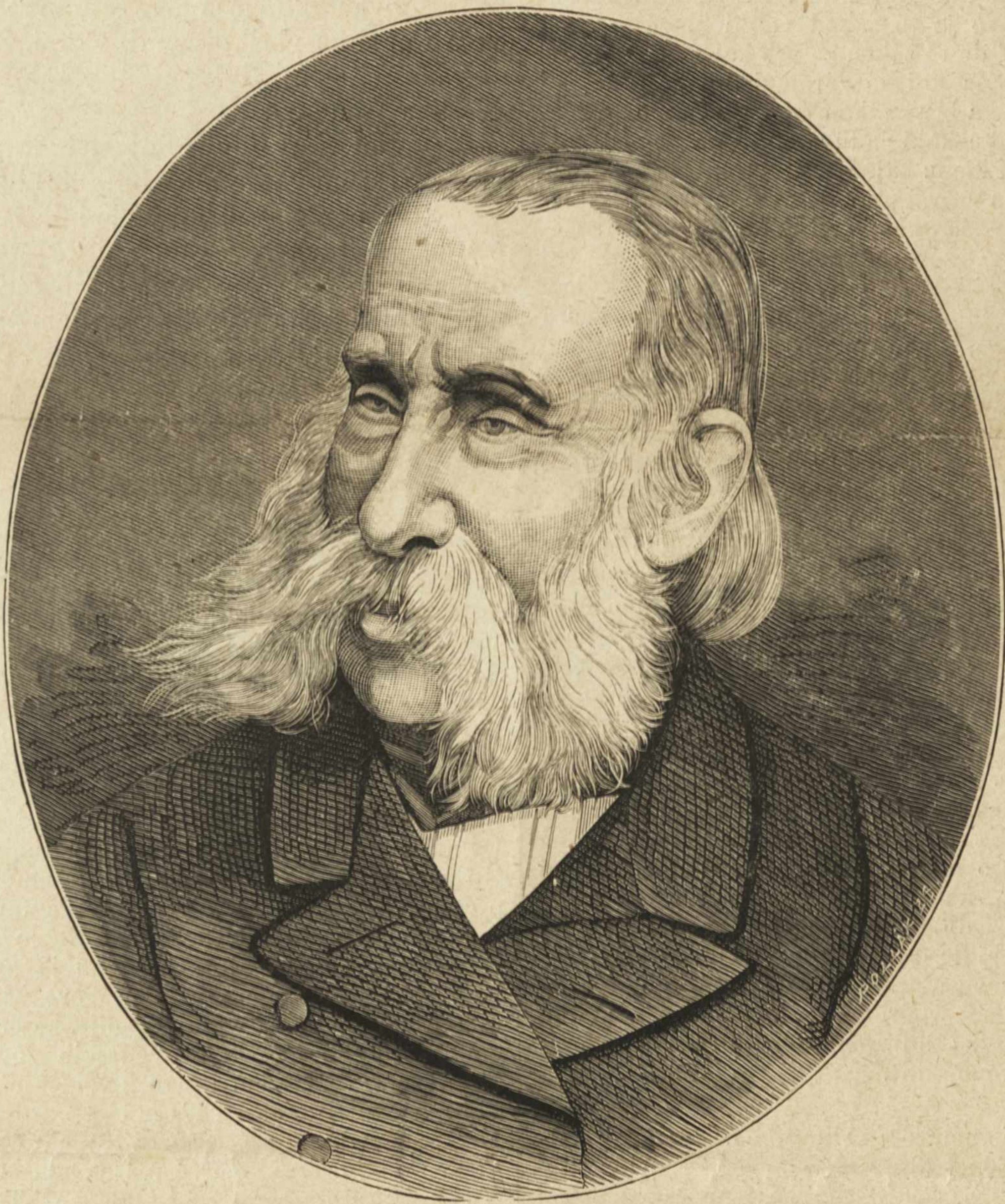
Pregléd.

Buda-Pešt, 13. marc.

Vogrski zbor počiva. Za oprávlanje vküpní dugovánj zvoliljeno nazavüpstvo ete dni v Beč odišlo. Tüdi tá so se odpelali vogrski ministri. V prvóm rédi med navküpní dugovánji stoji 60 milijonov ranjški, štere Andrášsy prosi. Na kój? To nešče ovaditi. Toliko

terjajo, naj povejo kama nas pelajo, ár to želeti je pravica národa, šteri v penezi i v krvi dáčo plačüje. Vse zobston. Neščo povedati jeli smo i na kak daleč rusi zavézani. Samo to vidimo, ka smo vsaki dén z ednim stopájom nezaj porinjeni.

Andrášsy je na siljene vnogo pisem, štera se dotičejo zvönešnja dugovánja v ednoj debeloj knigi

FRANC KARL.

právi, ka moremo se skrbeti, ka či mo mogli v boj iti, naj nam je roka ne prázna. Ali toje teško tak, ár za velki boj je to mála šuma. Drügi práviyo, té peneze šcéjo nücati zasedenje Bosnie. To v Beči jáko tajijo, ár znájo, ka to vogri nedopüstiji. Pa denok na to delajo, končimár to je razmeti z Andrášsyjovoga guča. Novine gromlivo proti pišejo tomi skrivlenomi deli i

vküpní nazavüpstvo položó, naj se vidi, kak je on vértivao. Zná se razmiti, ka ta kaj vredna pisma so ne v toj knigi, pa ta ova pisma tüdi do toga časa ségnejo, gda se boj začno. Od toga vremena, šteroga bi národ želo poznati, ni ednoga pisma. Toje hüdi zmenj, pišo novine, ár tá kniga skoro samo zakürjenje kaj vredna.

Navküpní nazavüpstvo je ti 60 milijonov povo-

lilo. Andráššy je toj nazavüpstvi pri zaklenjeni dveraj nekaj ovado, kak bi to národ mogo znati, šteri te té peneze plačüvao.

Pogodba dozďaj ne dokončana. Ešče nega jedinstva med Avstrijov i Vogrskov. Pa zvün toga se more ešče 80 milijonov bankni dug zravnati. Té dug so nemci napravili i z toga naša držáva ne mela nikša hasek, zdaj pa denok ščéjo, ka naj mi eden tao toga duga plačamo. Do eti mao naš zbor od toga nešče čüti, zádñjič pa vendar denok pri voli, ka 24 milijone mo mi plačüvali. Zdaj pogodbo na menijo na tri mesece odložiti, ár mislijo, ka de tečas gotova.

Do eti mao, poleg našega zákona, je lidém slobodno bilo gda koli vküppriti i zbor obdržati. Zdaj vládďba to sloboščino nameni stisnoti. Poleg toga de ešče dosta guča. Zdaj se naj ešče štamparna sloboščina stisne, te de sloboščine drevo že celo sklestčeno.

Dopisi.

Sobota, 10. marc. Dobila je vsaka vés zapoved, ka si more spraviti zákonsko knjigico, v šteroj je zapisano, kakda do se mogli ti ménsi dugovánji do 20 rk. od veški rihtarov dokončavali. Za sirmastvo lüstvo je té zakon veliki blagoslov. Ali pitamo naše gospode, jeli de té zakon za nás kaj vreden, či ne razmimo kaj obdržáva? Za koj se vármegjöska gospoda, ali pa ministerium ne skrbi, ka bi té zakon mi v slovenskom jeziki v roke dobili? Zobston se nekáki nadüvajo, ka jaz to bog zná z kákše prilike terjam. Pitam: kaj si naši veški rihtarje začnejo, z šteri skoro ni eden ne vej prav vogrski, či nekák s tožbov k njemi pride. Ne de znao kaj včiniti, ali de mogeo zmérom pri notaroši sedeti. Držáva se more za to skrbeti, naj vsaki človek pravico dobi, gda jo išče, ár siromáki tak kak bogatomi ednáko boli, či ne more pravico néjti. Či se krivica samo pri ništerimi odtira s tem, ka té zakon v slovenskom jeziki dobimo, že za toga volo potrebno, naj se to kak naj prvle zgodi. Zdaj do rihtarje hodili spitávat, pa záto denok nedo bole čedni. Záto naj se tá kniga kak najprvle v slovenskom jeziki lüstvi v roke dá, naj vsáki čté i razmi, ka zakon veli. To je naše okrajine žela. Tej gospodje, ki naše lüstvo samo s kortešivanjom znájo bloditi, naj bi se ráj za tákše skrbeli, ár z toga vsáki zná hasek meti. Do etoga mao tak nikaj nevejo pokazati tej, ki lüstvo napelávajo, ka bi za občno napredovánje kaj včínili. To pa pred nami pávri nikaj ne vredno, či je štoj grof ali bogátec, nego naj pokáže, kaj je véino za našo okrajino. Či je kaj véino, te je pred nami kaj vreden, ovak se pa zobston ščé vrh nás šopiriti. Bole či je tiho. Ali mislijo, ka mo na duže tákše pokorne poslance pošilali, šterim je to velika milošča, ka njim kákši visiko stojéči gospod rokaicno roko dá prijéti. Mi nücamo tákšega moža, ki je zadosta močen naša dugovánja zastáplati, ki zná terjati, či je potrebno. Čemér nas obleti, či na to mislimo, ka so nam ešče niti to ne spravili, ka bi grüntne knige v Soboto dobili. Eti med nami te obtüheni poslanci tak dosta gučijo, ka od njihovoga guča skoro Möra vövdári, tam pa gde bi trbelo gučati, tam so tühi, ponizlivi, naj se nikomi ne zamerijo. Tej do dobri v kot. Naj tam sedijo.

Tak čüjemo, ka v monošterskoj okrajini tüdi novi poslanec bode. Naj bole nemci i vogri vréjo. V gradškoj okrajini zdášnjemi poslanci so rud že tüdi vöobrnoli. Gráďškanci právjijo, naj ide v Morávce repo sadit.

D. F. kmet.

V Bogojini 9. t. m. je notaroša volitev bila. Baranyai Kálmán je proti Wachteri Ede-i 28. glási za notaroša volilen. Zapisano je bilo, ka notaroš naš slovenski jezik more razmeti i denok z jálnim tálom eden takši obstano za notaroša, ki ete jezik niti z ednov rečjov ne pozna. Eto za nás velika krivica: zatoga volo moremo se ďale glásiti i vüpanje mámo, ka tá volitev se bo prevergla. Oštarjáš Ivanits G. kak veški rihtar je z vinom podmikao lüdi, zemlo i trávnike spolojne dao za eden glás kre Baranyaia. Rihtara smo mogli od čésti odgenoti. On kak trgovec je. 1874 leta točo küpo za 25 ranjski. S. M.

Mir je sklenen.

Tak dugo, ka se mir denok skleno. Bolgarija de odvisna držáva, tak tüdi Srbija i Črnagora, šterivi se z

ništerimi mesti povéksata. Vlašcija de tüdi odvisna, samo ka toj rus eden velki tao ščé vzéti. Rusija dobi bojne odškodnine 1410 milijonov rubelov (eden rubel 1 rk. 80 kr.), šteri 1100 Turčija pláča z odstopom azijske zemlé, 310 milijonov pa v gotovi peněz pláčati má.

Rus ešče itak taji, kakši mir je skleno s törkom. Andráššy na to sili, naj kongres v Berlini vküp pride, gde se zħodna dugovánja dokončajo. Na to že niti ne misliti, ka bi rus od toga kaj püsto, kaj je v roke dobe. Té kongres se samo tákši zmenj vidi z národami, naj tej mislijo, ka bog zná kak so zdaj kaj dobroga včínili za svet. Tak se vidi, ka so že dávno med sešom zgučali, kaj do delali. Ár Andráššy posili ščé Bosnio dobito, záto to zħodno pitanje na kongres na meni nesti, mislivši, ka ga kongres pritrüca za obsedenje Bosnie. Te de pravo, ka je mogo včiniti. Samo ka to je ešče jáko negvüšno delo. Vogrska držáva je toj voli proti s celov svojov močjov, pa se tak vidi, ka törke tak lahko tüdi ne püsti. Zobston v Bosniji zmotanco delajo, ka bi njim zrok bio praviti, ka moro tá iti mir delat. Törk že vojsko v Bosnio pošlo.

Vlovlene törske vojske že domo ido. Rus ešče zmirom vékšo moč na vlaškoj zemli vküpi. Zakoj? Záto, ka on zná kaj nameni včiniti, ne tak kak mi. Ne vemo nakoj se vütro obüdimo.

V Bolgariji je v zádñjem boji bilo 8 varašov i 300 véši razrüšeni i zažgáni i 300,000 lüdi je prejšlo.

Ruskoga cára brat, ki je mir skleno, je jáko sirovi i trüclivi človek. Vsakojáki je šteo törskoga casara obiskati, čako je, ka de pozváni, ár se to ne zgodilo, naznánje dao casari, ka k njemi pride, na to njemi casar na glás dao, ka je bolezen. Tak se ga rešo. On bi se s tem rad štimao.

Od starih vogrskih slovenskih pisateljih.

Stari sloveni, šteri so bivali po nekdanji Panoniji, t. j. po sedanjem vogrskem kraljestva, so že pisali prej 1000 leti. Prvotno so pisali z glagolico, t. j. z okornimi čerkami, kátore so bile nekoliko cirilici podobne. Z glagolico so pisane nekatere mešne knige, ki se rabijo sem ter ta v Primorji i Dalmaciji. S cirilico pa š ero so tüdi kasneje stari sloveni pi-ali pišejo že dan danes Srbi, Bolgari i Rusi. Z latinskimi čerkami, s katerimi Slovenci dan danes pišemo i katero rabijo tüdi drügi národi, začeli so že le, pisati v onoj dobi, ka se je luteranska vera tüdi med Slovenci razšerjavati počela. Da bi se sloveni bili ložje nove vere poprijeli spisali so bili sloveči možje Trubar Dalmatin i drügi vnogo slovenskih knjig z latinskimi čerkami. Ko je bila pa okoli l. 1600 protestantovska vera popolnem prepovedana, so ravno táko slovenske knige od protestantorsk h pisatelje strogo prepovedali. Zato pa slovinci potom 100 i več let skoro nič pisali niso. Čudovito je pa to, da je rávno ona veja slovincov, katera je zdaj skoro najboljše za drüгими zastala, najprej imela verle pisatelje, kateri so jej dosta knjig za oni čas spisali. Prve knige vogrskih slovincov so se tiskali v Halli na Saksonskem i sice z vogrskim pravopisom. Že leta 1715 je izdal Franc Temlin nekov vogrski katekizmus. Drügi pisatelj je bil Štefan Küzmič, protestanstovski pridigar v Suru v komitatu Šomogj. On je izdal v Halli l. 1771. za protestante «Novi zakon ali Teštaméntom Gospodna našega Jezusa Kristusa, zdaj v pervico z Griškega na stari slov. jezik obrnjen je S. K.» L. 1818 je bila ta kniga v Požunu il. 1848 v Rešegu (Köszeg) natisnjena. Küzmič-ovo pisanje slovinci vnogo čislajo, kaj ti on je pisal dobro, namreč tako kakor so vogrski slovinci v onoj dobi lepo i ne pokvarjeno govorili. Zato so Küzmič-ove knige marljivo prečitali slovenski učenjaki kakor n. pr. jezikoslovni profesor slovanski, g. dr. Miklošič v Beču, na univerziju. (On je rodóm otomerčan). Tretji pisatelj vogrskih slovincov je bil Niklar Küzmič. On je bil pa katoliški župnik pri sv. Benedeka i železnograški županiji. Živel je v istem času, kakor Štefan K. Spisal je «slovenski silabikar» l. 1780. Potem l. 1821 «ABC».

L. 1829 je izdal «Pesmarico» i l. 1780 že «evangelije», «liste za vse nedeljé» i drugi reči n. pr. en katekizem malo biblijo i razne molitvene knjižice. Vogrski slovenski jezik je prav lep i osobito od slovenskih učenih ljudi najboljše čislan, kajti oni reko i je tudi istina da je vogrsko slovensko narečje naj podobnejše staro slovenskemu jeziku.

— Krála oča, veliki hercog Franc Karl, je 8. t. m. mreo. Rojen 1802. dec. 2. Jáko prosti človek bio. On nigdár ne volo meo se z vladarski dugovánji brigáti. Zató je ne korono sprejo, nego jo svojemi sini pústo. Mirovno je živo, življenja skrbi so ga ne tiščala. Siromáke rad pomágo. 12. t. m. so ga v Beči z velkov parádion pokopali. Od túji dvorov je vnogo poslancov prišlo.

Sést párov kolbás.

Letos je bio dugi fašenek. Ništera dekla se je vendar mislila, ka letos pride, kaj láni nej prišlo: ka se bode omožila. Možá dobiti, lepoga, ljuboga, dobroga, bogatoga — ali kakšega-

vse «vrág vzéo» pri hiši, gda se on več nede mogao gibati. Tudi penezi, štere je meo sranjene, so šli v vérstvo. Prišo je sosed Žviglar i njemi právi: «Viž, kaj se ti trbej trúdit i skrbeti. Jüri je sin tvoj, právi kaj ščés, enkrát njemi moreš grünt pústiti, či prvle bole za tébe. Zdaj dokeč je mládi, dobi denok nekákšo, sledi teško. Kaj ti máš, mej za sébe, pa dober kot si zguči i Jürija oženi. Vidiš, zdaj delaš i trpiš za žive moke, sledi pa naj bodeta mládiva dvá delala, ti se pa lahko v senco léžeš, gda ščés.

V senco léči se namesto delati po leti v húdoj vročini — to je veliki razloček. Črpnjak začne to premislávati. Persti, to je video, nej so več tak gibki kakda nekda. Tudi je húdo, či nega domáče ženske pri hiši, ár njegovo «pokojno» je bog vzeo že pred leti. Zatoga volo obišče edno nedelo popoldnévi Jürija, gda je živini polágao i ga, roké na hrbti držéč, etak okrega: «Kaj pa ti hodiš od meše z mérom z tov Herbašovov dekloy?» Sin zaerdéči i poznavši očo, ka njemi ešče ne dopústi ženiti se, odgovori čemerno: «Naj hodim!» Oča se obrné, brsne z nogov ležéčo kravo, ka vstano i ščé z štale oditi. Na pragi pá obstoji, sin stoji i jáko dugo ga pita: «Kaj pa denok misliš? Jeli misliš vzéti to deklo?» Sin se jüncom obrné

IX. PIJUSA SMRT.

koli, to je li miseo deklam. Nevemo koliko se táksi žeo dopunilo. Bodi vsem, ki so srečno priplavali k zaželenomi bregi svétoga zákona, z dobre dúše pozdrávleno. Ali to je gvúšno, ka se je vnoгим podrlo. Tej se naj tožijo, tožba življenje podugša, ka nej ešče vsáki dén večér. Ali kakda se je godilo Črpnjak Márki, to naj povemo. Za volo šest párov kolbás njemi je fašenek srečo odneseo.

Črpnjak Márka oča je že 60 let star mož. Oča je ešče krepki čonti i malo zob se njemi ešče giblejo. Zató je ešče lansko leto, gda je na senji kravo odao i je ništeri liter vina pláčo za áldomáš, i je po stoli vdaro, botri Šošteri i Kováči zakleo i preségno, ka dokeč bode njegov perst gibao, nešče ne sini ne nikomi vérstvo pústiti. Ali dobri namen i ne trpijo dugo. Na drugi dén, gda je stári Črpnjak z senja prišo, obležao je betežen i odmoren. Več tjednov nej mogeo ne sekero ne kose, ne drúge poštene škéri v roke prijéti, ka ešče dohan z stáre mále pipe njemi nej več šmajlivli. Z velikov žalostjov je spoznao, ka je stári postao, i ka ne more več, kakda bi rad.

Vse vérstvo pri volej, svinjaj, na poli je sin Jüri oskrbovao i gda je stári stano pá na nogé, vido je, ka denok li prav celo vérstvo zhája brez njega. Prvle si je domislávao, ka bi

i právi: «To ali niedno, to vam pa že zdaj povem, či se na glávo postavite, či mi ne dáte vérstva, idem po sveti.» — «Kama?» pita stári. «Kamakoli, za hlápca vam pa ne bom na večne čase, ne.»

Stári odide z štale, ali pred dveri ostáne. Jüri pa jünce ogledúje, ka si jih pozna, odkec so se skermili, do zádne dláke. Gda tak dober fertao vóre vsáki za sébe premislávata, právi stári: «Veš kaj, či bi znao, ka je dekla tákša, ka me ne de zametávata, gda bi resan k hiši prišla, pa právi kaj ščés, vem tvoja bo, ne moja, nego dober kot mi denok dáš». — Jürji so se vse nebésa odprla, gda čúje, ka njegov trdi oča nej protivén tomi, ka bi on svojo ljubico za ženo dobo. Skuza njemi pride v ogorelo lice, ali po svojem navčenji právi grobo oči: «Kaj bi vas zametávata, ne de vas zametávata, ali mislite, ka je tákša?» S tem je mislo, ka je najlepše zahváló oči svojo snéjo. Oča ka je vendar razmo, ali nej, ár hrbet njemi je obrno i odišo.

Nasledek toga razgovora je bio, ka so potom drúgo sredo pred postom prišli pismo delat k notarósi v pisarno. Jüri kak ženin, njegov oča, Jürija zvoljena, kak sneha, dvá možá kak svedoka, i ešče eden «nepotrebnik», ki je bio znan po vési, ka

«zná gučati» kak fiskališ. Tam pri notaroši se je začelo pismo delati. Že so bili za vse glávne stvári edne misli. Gđa si je «stári» zgovarjao svoj «kot» bili so zadovolni vsi s tem, ka se njemi zapiše ográd za vinjárom, toliko kebla pšenice, hajdine žita, toliko lakti plátna, toliko za črevle. Li gđa je prišlo pitanje, kaj máta sin i sneha staromi dati za velike svétke — tü je grom vdaro med njé.

Stári je terjao, ka se njemi zapiše šest párov kolbás za «kot» i k svétkom dvá pára, k fašenki dvá i na vüzem dvá. Tü pa se oglási oča snehin i právi: «E, bogme, boter, štiri páre kolbás máš pa tüdi zadosta; püsti fašenek, ka je li svétek i vüzem.» Na to se v Jürjovom oči stári samostálني vért oglási. «Koga!» — kriči ves razcemérjen — «že zdaj mi pár kolbás ne voščite! Tak je tak, zdaj vas že poznam, te pa, gđa bi vam püsto grünt i vse, te bi mi vsaki falat pred vüst vlekli. drva bi na meni sekali, na moje stáre črevle pod smertnov postelov bi teško čakali. Jeli!» Rekoč se stári obrné i odide hitro z kancelije vö. Očüdnjeni so stali ovi svatje i potom šli iskat očo, ka bi njim privolili te pár kolbás, ali očo že ne bilo nigdi nájti, pogajanje se je razbilo.

Zatoga volo letos naš siromák Jüri za volo šest párov kolbás «plüg vlecé.»

Razložni glási.

Buda-Pešt, 14. marc.

— **Poziv naprepláčo. Prišestni mesec se toga leta drügi štrtnjek začne. Opominüjemo čtetele našega lista, kim je naprepláča v etom štrtnjeku pretekla, naj jo, zavolo rédoavnoga pošilanja, pri cajti obnovijo. Ki ne pošlejo pri cajti naprepláčo, tem se pošilanje lista odstávi. Troštamo se, ka zdaj pa več novi naprepláčniki se bodo glásili.**

— **Veliki vihér.** 7—8. t. m. v celom orsági grozoviten vihér dosta škode náredo. Vnogi mestaj je hiše razdreó i törmé podro. V Črenslovci, kak nam pišejo, je toča šla zdešcom i strahovitno je grmelo, kak se to marciusa retkokrát zgodi. 8. je blisk črenslavske cérkvi tören vdaro i ga je jáko poškodovao. Sreča, ka je ne vužgo, ovak bi se ešče vékša nesreča zgodila.

— **Letošnja zima** je vendar jedna najmileši v našem stoletji. Nekák nam pregléd dá oni let, v štéri niedne prave zime nej bilo. Začne letom 1183, gđa so sadüvena dreva meseca decembra cvela i je trs že v aprilu meo grozdiče. V máji so potom zréli sád nabéráli, julija meseca je bila brátva. Leta 1288 odávali so v Kolini po vilicaj vijolice, štere so v februari najšli. Leta 1572. so dreva obzelenela v januarji. Leta 1621 so v februariji že cvela. Leta 1658 celo zimo nej bilo ne ledü ne snegá. Leta 1782. so zorili pomeranči, kak tüdi v augusti. Januar je bio prav vroči. V našem stoletji je melo posebno leto 1821 jáko prijázno i milo zimo. Decembra meseca bilo je že zelenoga graha dobiti, silje so lidje pred sv. Krstnikom spravili v škegnje. Vино se je prav obilno i zrédo dobro pripovalo.

— **Nove petke.** V Beči naprávlajo nove banke po pét ranjski, štere jáko lepe bodo. Samo da bi se njihova vrednost tüdi povéksala.

— **Robljenje.** Nekši živinski tržec 9. t. m. na Jánošházi v oštoriji stotnjek meno. To sta vidla dvá delavca. Tržca sta s'edi na poti počakala, skoro do smrti sta ga zosmicala z nožom da sta mislila ka je mrtev, sta od njega 226 rk. vzéla i odišla. Te siromák je ne mreó, nego toliko moči je ešče meo, ka se je zgláso i so ga ti blüzajoči lidje najšli. To se je zadvečara med 2—3 vör zgodilo. Razbojnika so naskori vlovili. Ár téčas je v Vašvármegjövü hitri sođ, toga štarešega, štéri 28 let star, v Somboteli obesijo. Te drügi 19 let star, té se vendar rejši smrti.

— **Obešen** je bio 2. t. m. honvedski lajtinat Tóth, ki je, kak smo to že pisali, strelo svojega kapitana. Za ništere dni so nekáki obešenoga telo z groba vkradnoli.

— **Réditel** ete novín je že od ništeri tjeđnov bolezní. Dokeč se ne ozdravi, ete list ne zide.

Kratkočasnik.

— **Naj li eden guči.** Enkrát nekši král potovši, v eden váraš prišao, gđe so ga z velkov parádiov spréjelé. Od varaški gospodov ga eden z gučom pozdrávlao. Ali komaj je začno

svoj guč, gđa v bližini en osel záča erjüli. Kral je kimno tomi, ki je gučo i eta pravo: «Gospodje, naj porédoma gučijo, ár ovak mi je váj ne mogoče razmiti.

— **Zdaj ne ide domo.** V nekšem váraši je oznanjeno, ka ki v noči kesno domo ido, naj se tüho oponášajo, ovak v temnico pride. Na večér po tom oznanjenju policija velika halabuko čüje i toga krivnika vlovijo. «Jeli ne vete, ka ki kesno domo ido morejo se tihno oponášati, ovak . . .» — «Kak pa ka znam, nego jaz zdaj ne idem domo.»

— **Čüdna sinica.** Nekák se je štimao, ka njegova sinica tak krotka, ka njegovim znancom se na gláve séde. Na drügi dén ga obiše njegov prijátel, ki je šteo videti jeli je sinica rejsan tak krotka. Sinica je zlagala svojga gospoda, ár ne je sela na glávo gosta. «Kak je to, ka tvoja sinica se nešče na mojo glávo sestiti?» — «Hja, to ti je čedna stvár, ešče ne pozábila, ka je v tikvi vlovlena.»

— **Na koga bi ostao.** «Ti cigan, kaj ti začneš s tvoji dosti dec?» — pitavši nekák zaváravši v njegovom šatori devét máli dec. — «Na koga bi pa te svet osto» — právi cigan vesélo.

— **V apoteko spadno.** Nekši kapitan je večkrát pravo svojim morjancom, ka voda morja najbogše vrástvo proti vsakomo boleznó. Pri velikom vihéri je kapitan v morje spadno, na to eden morjánec právi: «Viš, naš kapitan je v svojo apoteko spadno.»

— **Žalivanje.** Šošarskomi pojbi vertinja jáko máli falat mesá dála. Te poheb en čas preglejúje to meso i právi: «Bog moj, za tákši falaček je škoda bila to velko govedo poklati.»

Máli vért.

— **Kakda se naj stáro, pokvarjeno ali oslableno sadoveno drevje pomladi.** Štiri so zroki, štéri slabost dreva i vsled te njegovo nerodovitnost zroküjejo. Prvi zrok starost, štéra je kriva, ka drevo li malo sadü rodi i ešče to prav dobro ne ostáne. V tom slüčaji se more drevo z mládim nadomestiti. Drügi je zrok slabosti dreva napráva sorta njegova za lego i podnébje. Gđe se drevo posája, se jáko redkokrát na zbíro práve drevne sorte i sadnoga plemena gléda. Tá stvár se püšča celo v nemar deloma z nevednosti, što nešče spoznati, ka ništera sádna plemena v ništeroj zemli dobro rástejo v drugoj pa ne i ka nestere sadne sorte pod ništerov podnébjov ne rástejo. Dale se ne pomisli, ka rano poganjoče sorte v jüžnoj legi posajene sprotolje prerano poženejo i vsled pomladinski mrazov dostakrát pozebéjo. V tom slüčaji se ešče zdravomi drevi pomagati more. Trebej ga poplemeniti, t. j. naj močnejše veje dreve krone na novo poplemeniti od sádne sorte, štéra kesne pogánja i štéra je toj legi, tomi kraji i obnébji bolje pripravljena. Trétjie je zrok tákšega oslabljenja dreva slabo podvorjenje. Ci se sadovnomi drevi krona nigdár ne zsnaši, či se njemi gosto rástoče veje nigdár ne zreže i poredci, tak drevo má mála svetloče, zráka, kaj posebno notrešnjim i spodnjim vejám škodi, ka nikaj ne rodüjo. Ci šcémo, ka se tákše drevo pá popravi, trebej njemi krono močno porezati, kaj se právi dreva krono pomladiti. Šterti zrok je pomanjkanje rédoavne vláge v zemli. To pomanjkanje nastopi tam, gđe se je vnogo drev že dosta let za porédoma sadila, denok zemli hranivne vláge, štéro so dreva z časom njej vzéla, nikdár povrnile. Toj pomanjklivosti se more s tem pomagati, ka se prestor, na šterom drevo stoji, globoko pognoji t. j. zrák po cevi v spodnje vérste zemlé napela i ka se drevi korenine pomladijo. Dobra močvorna zemla stára premešana drevi dobro dene. Kakda se drávná krona pomladi to je spoj znána stvár, denok se tákše ravnanje z drevi ešče celo prereditkokrát godi i ništero ešče za življenje posebno močno drevo se poderé, štéro bi na právi náčin pomlajeno ešče obilno sadü roditi móglá. Vnogi pomlájüjejo dreva brez práve skrbi, ka má drevo po pomlajenju ešče menje vrednosti kak prvle.

— **Kmetska vremenska proroküvanja za máli tráven.** Či 40 matirnikov dén (10) ešče zmrzüje, ešče 40 mrzli noči proroküje. Na sv. Gergorov dén (12.) listjáak ide pred dveri; je slabo vreme, nezáj več ne ide; je vreme lepo, ide za 14 dni domo. — Ci se máloga trávná dá orati, aprila bode ti jokati. — Ci je v málom trávní zemla preveč pila, po leti bode toliko menje dobila. — Ci pela máli tráven ovce na páše zeléne, april jih nezáj v štale požené. — Má na fašenski tork sunce že moč, mrzli bode vüzem. — Máli tráven či z rivcom ne rüli, rad potom z répom zavije.